

К.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Кірданов М.Г.,

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні

Варич О.Р.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана», Україна*

Розрахунки з бюджетом за ПДВ в умовах пандемії COVID-19

Діяльність в умовах пандемії COVID-19 стала справжнім викликом не тільки для підприємств, а й для країни в цілому. Жодна країна світу, навіть із значними можливостями, не була готова до таких жорстких умов. На даний момент немає такої країни, яка б не переживала кризові економічні та фінансові моменти в сьогоденнішніх реаліях.

Одними із найбільш ефективних інструментів стимулювання та підтримання діяльності бізнесу, в тому числі за умов карантинних обмежень, є податкові інструменти. Доцільними будуть різні методи та способи фінансової стабілізації: надання грантів, допомога обіговими коштами для підтримки і покриття витрат під час карантину, замороження виплат, відтермінування сплати ПДВ, зниження ставки, відтермінування виплат платниками податків.

Розглянемо детальніше сплату податку на додану вартість. ПДВ – є непрямим податком, що входить до ціни товару, робіт, послуг та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до бюджету здійснює продавець.

Основним інструментом для розрахунку ПДВ є додана вартість – новостворена вартість підприємством за рахунок його власних виробничих факторів, яка складається з ренти, оренди, амортизації, заробітної плати та

прибутку. Облік даного податку пов'язаний з такими поняттями: податкове зобов'язання, податковий кредит та бюджетне відшкодування.

В Україні існують такі ставки податку на додану вартість: 20%, 0% та 7%, а також 14% для операцій з постачання та ввезення на територію України сільськогосподарської продукції, визначеної у ПКУ.

Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету або відшкодуванню з Державного бюджету України, регулюється статтею 200 Податкового кодексу України.

Враховуючи чинне законодавство, платники податку самостійно зобов'язані декларувати свої податкові зобов'язання та визначати сутність і відповідність здійснюваних ними операцій.

Принцип стягнення податку на додану вартість на перший погляд дуже простий: із суми податкових зобов'язань віднімаємо суму податкового кредиту і отримуємо суму, яка підлягає сплаті до бюджету. Однак, незважаючи на це, цей податок є одним із найскладніших в адмініструванні.

З 1 березня 2020 року в Україні запровадили певні пом'якшення у сплаті даного податку, але лише на період карантинних обмежень, спричинених пандемією COVID-19.

Проте є санкції, на які не діють дані правила - це порушення декларування, нарахування та сплати ПДВ.

Не застосовуються санкції за нереєстрацію / (несвоєчасну) реєстрацію податкових накладних, розрахунків коригування до податкових накладних в ЄРПН.

Якщо платник не сплачує узгоджену суму податкового зобов'язання протягом визначених строків, він притягується до відповідальності у вигляді штрафу. Якщо затримка до 30 календарних днів, тоді 5% погашеної суми податкового боргу, якщо більше 30 календарних днів – 10% погашеної суми податкового боргу.

Також слід зазначити, що звільнення від фінансової відповідальності не звільняє платників податків від адміністративної відповідальності.

ПДВ, навіть в умовах обмежень, зумовлених пандемією, є одним з основних бюджетоутворюючих податків. У 2020 році від становив 38.15% від загальних надходжень до державного бюджету та 11% ВВП. Темпи приросту надходження ПДВ значно різняться протягом періоду з 2017 по 2020 рр.. Наприклад, у 2019 році темп зростання надходжень ПДВ до бюджету був 8,19%, а у 2020 р. – став від’ємним (-6,22%) через введення локдаунів, суворих карантинних норм, а також закриття частини підприємств малого та середнього бізнесу. Це значно скоротило не тільки податкові надходження, а у загалом дохідну частину бюджету.

Загалом, результати ефективності розрахунків з бюджетом за ПДВ дають змогу зробити низку висновків. По-перше, існує велика кількість факторів, які впливають на сплату податку. Для отримання загальної актуальної картини стану та сплати ПДВ, потрібно моніторити податкове законодавство.

По-друге, залишається проблема з отриманням повної, достовірної інформації щодо операцій, котрі є об’єктом оподаткування ПДВ, а також своєчасним одержанням такої інформації.

Можна стверджувати, що, незважаючи на значну частку ПДВ у доходах бюджету, податкових надходженнях, рівень ефективності розрахунків залишається низьким. Причинами цього є невирішені проблеми механізму адміністрування ПДВ, що призводять до значних втрат бюджету.

Постковідне відновлення економіки неможливе при збереженні старих методів фіскального тиску. Україна не може собі дозволити підтримувати бізнес прямими виплатами, як Німеччина. Але в уряду є податкові важелі. Серед них – зниження ставки ПДВ у рамках комплексної податкової реформи. Це забезпечить прозорі умови ведення бізнесу, допоможе вивести бізнес із тіні та дасть нове дихання підприємництву. Постраждають тільки корупціонери, які наживаються за рахунок ухилення від податків. Відповідно, наповнення бюджету відбудеться за рахунок детінізації економіки та збільшення податкової бази. Нинішній час – найкращий для запровадження радикальних реформ у податковій сфері.

Література:

1. Єфіменко Л.Л. Механізм стягнення фіскальних платежів в умовах обмеженості фінансових можливостей: світовий досвід. URL: <https://www.ndifp.com/1358/> (дата звернення 10.11.2021).
2. Фомічов А. Оподаткування в умовах карантину-2020. https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013651 (дата звернення 10.11.2021).
3. Кучеренко О. Наскільки оподатковувати додану вартість. <https://blog.liga.net/user/okucherenko/article/39937> (дата звернення 10.11.2021).